

WYROK Z DNIA 23 LISTOPADA 2007 R.

WA 46/07

1. Skoro w myśl uchwały pełnego składu Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2007r., BSA I-4110-5/07, ustawowe uprawnienie Ministra Sprawiedliwości do delegowania sędziego do pełnienia obowiązków sędziowskich w innym sądzie może być, w jego zastępstwie albo z jego upoważnienia, na podstawie art. 37 ust. 1 lub 5 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów (Dz. U. z 2003 r. Nr 24, poz. 199 ze zm.) wykonywane tylko przez sekretarza stanu albo przez podsekretarza stanu, to należy przyjąć, że gdy chodzi o takie delegowanie sędziego sądu wojskowego, możliwość ta odnosi się odpowiednio również do uprawnienia Ministra Obrony Narodowej co do porozumiewania się w tym przedmiocie z Ministrem Sprawiedliwości, o którym mowa w art. 26 § 1 i 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz. U. z 2007 r. Nr 226, poz. 1676 ze zm.).

2. Dyrektor Departamentu Kadr i Szkolnictwa Wojskowego Ministerstwa Obrony Narodowej nie może skutecznie realizować uprawnień Ministra Obrony Narodowej, wynikających z treści art. 26 § 1 i 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz. U. z 2007 r. Nr 226, poz. 1676 ze zm.) nawet w sytuacji, w której dysponuje stosownym upoważnieniem tegoż Ministra wydanym na podstawie art. 268a k.p.a.

Przewodniczący: sędzia SN M. Buliński.

Sędziowie SN: J. B. Rychlicki, A. Tomczyk (sprawozdawca).

Prokurator Naczelnej Prokuratury Wojskowej: płk J. Żak.

Sąd Najwyższy w sprawie szer. rez. Marcina P., oskarżonego o popełnienie przestępstw określonych w art. 133 i art. 137 § 1 k.k., po rozpoznaniu w Izbie Wojskowej na rozprawie w dniu 23 listopada 2007 r. apelacji wniesionej przez Wojskowego Prokuratora Garnizonowego w K. od wyroku Wojskowego Sądu Okręgowego w P. z dnia 7 sierpnia 2007 r.;

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i p r z e k a z a ł sprawę do ponownego rozpoznania Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w P.

U Z A S A D N I E N I E

Wyrokiem Wojskowego Sądu Okręgowego w P. z dnia 7 sierpnia 2007 r. szer. rez. Marcin P. został skazany za popełnienie przestępstw określonych w art. 133 i 137 § 1 k.k.

Apelację od tego wyroku na niekorzyść oskarżonego złożył prokurator.

Sprawę powyższą Wojskowy Sąd Okręgowy w P. rozpoznał jednoosobowo, zaś sędzią tym był mjr Piotr W. – sędzia Wojskowego Sądu Garnizonowego w W., delegowany za zgodą do pełnienia obowiązków sędziowskich w Wojskowym Sądzie Okręgowym w P. w okresie od dnia 1 kwietnia 2007 r. do dnia 31 marca 2008 r. Delegację opartą na przepisach art. 26 § 1 i 2 oraz art. 70 § 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz. U. Nr 117, poz. 753 ze zm.) w zw. z art. 46 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.) podpisał z upoważnienia Ministra Sprawiedliwości – Podsekretarz Stanu, zaś w porozumieniu z upoważnienia Ministra Obrony Narodowej – Dyrektor Departamentu Kadr i Szkolnictwa Wojskowego. Jak wynika z pisma Dyrektora Departamentu Kadr Minister-

stwa Obrony Narodowej z dnia 7 listopada 2007 r. (Nr DK/8483/IX/07) „Dyrektor Departamentu Kadr działając na podstawie upoważnienia Ministra Obrony Narodowej z dnia 27 czerwca 2006 r. ogłoszonego w Dzienniku Urzędowym MON z 2006 r. Nr 12, poz. 163, uzgodnił projekt decyzji Ministra Sprawiedliwości o delegowaniu sędziego Wojskowego Sądu Garnizowanego w W. – mjr. Piotra W. do pełnienia obowiązków sędziowskich w Wojskowym Sądzie Okręgowym w P.». Z tekstu upoważnienia, o którym mowa w cytowanym piśmie wynika, że Minister Obrony Narodowej na podstawie art. 268a ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.) w związku z § 2 pkt 14 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 lipca 1996 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Obrony Narodowej (Dz. U. Nr 94, poz. 426) upoważnił Dyrektora Departamentu Kadr i Szkolnictwa Wojskowego do podpisywania decyzji w przypadkach, o których mowa w art. 26 § 1 i 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz. U. Nr 117, poz. 753 ze zm.) zaznaczając, że w sprawach przekazanych tym upoważnieniem decyzje powinny być podpisywane z zamieszczeniem klauzuli „z upoważnienia Ministra Obrony Narodowej”.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z przepisem art. 26 § 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz. U. Nr 117, poz. 753 ze zm.) Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej może delegować sędziego na okres nieprzekraczający trzech miesięcy w roku kalendarzowym m.in. do pełnienia obowiązków sędziowskich w innym sądzie wojskowym. Za zgodą sędziego okres delegowania może trwać dłużej niż trzy miesiące (§ 2 art. 26 ustawy). Jak z tego unormowania wynika, pozycja Ministra Obrony Narodowej w procesie wypracowywania decyzji w przedmiocie delegowania sędziego jest równorzędna pozycji Ministra Sprawiedliwości, który bez zgody Ministra Obrony Narodowej delegować

sędziego nie może. Przy wykładni wyrazu „w porozumieniu” można się bowiem posłużyć postanowieniami „zasad techniki prawodawczej”, ustalonych rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. (Dz. U. Nr 100, poz. 908), z których wynika, że porozumienie jest formą współuczestniczenia w sprawie treści (tu: aktu normatywnego), a następstwem braku porozumienia ma być to, że akt nie dochodzi do skutku. W takiej sytuacji Zasady techniki prawodawczej proponują formułowanie przepisu upoważniającego do współuczestniczenia: „Minister ... w porozumieniu z Ministrem ... określi” (§ 74 pkt 2). Nie wymaga szerszego wykazywania, że sformułowanie zawarte w przepisie upoważniającym – art. 26 § 1 prawa o ustroju sądów wojskowych - jest tożsame z treścią proponowanego sformułowania w Zasadach techniki prawodawczej. Zresztą językowy kontekst wyrazu „porozumienie”, w sposób niebudzący wątpliwości wskazuje na to, że brak porozumienia uniemożliwia sfinalizowanie projektu, którego realizacja tym porozumieniem miała być objęta i od tego porozumienia była uzależniona. Skoro więc wykazano, że pozycja obu ministrów w procesie wypracowania decyzji o delegowaniu sędziów jest równorzędna, przeto Minister Obrony Narodowej nie może być traktowany inaczej niż Minister Sprawiedliwości, co do którego Sąd Najwyższy w pełnym składzie w dniu 14 listopada 2007 r. podjął uchwałę, że: „Ustawowe uprawnienie Ministra Sprawiedliwości do delegowania sędziego do pełnienia obowiązków sędziego w innym sądzie (...) może być w jego zastępstwie (art. 37 ust. 5 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów, Dz. U. z 2003 r. Nr 24, poz. 199 ze zm.) albo z jego upoważnienia (art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów, Dz. U. z 2003 r. Nr 24, poz. 199 ze zm.) wykonywane przez sekretarza stanu lub podsekretarza stanu”. Zważywszy, że cytowana teza uchwały pełnego składu Sądu Najwyższego jest wykładnią konkretnych przepisów prawa sformułowanych we wniosku Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego w brzmieniu: „Czy Minister Spra-

wiedliwości jest zobowiązany do wykonywania uprawnienia do delegowania sędziego do pełnienia obowiązków w innym sądzie na podstawie art. 77 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.) osobiście, czy też może być ono wykonywane na zasadach przewidzianych w ustawie z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów, (Dz. U. z 2003 r. Nr 24, poz. 199 ze zm.) przez inne osoby?”, przeto niewątpliwie ograniczenie do wykonywania uprawnień ministra przez sekretarza stanu i podsekretarza stanu dotyczy wprost Ministra Sprawiedliwości, ale pośrednio dotyczy również Ministra Obrony Narodowej jako współuczestnika realizującego uprawnienie do delegowania sędziego na podstawie art. 26 § 1 i 2 ustawy – Prawo o ustroju sądów wojskowych. Bez wątpliwości więc – za cytowaną uchwałą – można stwierdzić, że Ministra Obrony Narodowej w realizacji tego uprawnienia może zastąpić sekretarz stanu, a z upoważnienia Ministra Obrony Narodowej uprawnienie to może realizować podsekretarz stanu. Należy jednak ponadto udzielić odpowiedzi na pytanie, czy krąg podmiotów tak jednoznacznie określonych w zamkniętym katalogu wobec uprawnienia Ministra Sprawiedliwości może być uznany za równie zamknięty wobec Ministra Obrony Narodowej? W świetle regulacji zawartej w art. 37 ust. 1 i ust. 5 ustawy o Radzie Ministrów na pewno tak, bowiem nie przewiduje ona (poza oczywiście bardzo szczególną sytuacją zastępstwa określonego w art. 36, a więc w sytuacji nieobradzenia stanowiska ministra lub jego czasowej niezdolności do wykonywania obowiązków, które to zastępstwo powstaje z mocy prawa, zaś zastępca jest uprawniony do wykonywania wszystkich zadań przysługujących takiemu ministrowi, pełni więc *de facto i de iure* funkcję tego ministra), innych podmiotów władnych do podjęcia działań w zastępstwie ministra lub z jego upoważnienia.

Pozycja Ministra Obrony Narodowej jest nieco inna niż Ministra Sprawiedliwości, bowiem poza przepisami przywołanej ustawy o Radzie

Ministrów zakres jego obowiązków i uprawnień oraz organów z nim współdziałających wyznacza również ustawa z dnia 14 grudnia 1995 r. o urządzeniu Ministra Obrony Narodowej (Dz. U. z 1996 r. Nr 10, poz. 56). Z przepisów art. 3 tej ustawy wynika, że Minister Obrony Narodowej kieruje działalnością Ministerstwa i Sił Zbrojnych bezpośrednio oraz przy pomocy Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, sekretarza lub sekretarzy stanu i podsekretarzy stanu (ust. 1). Natomiast tylko w razie nieobecności Ministra Obrony Narodowej jego obowiązki pełni sekretarz stanu lub wyznaczony podsekretarz stanu w ramach pełnomocnictw udzielonych przez Ministra (ust. 3). Porównanie tych unormowań z przepisami ustawy o Radzie Ministrów wskazuje, że Minister Obrony Narodowej miałby na podstawie przepisów ustawy o urządzeniu Ministra Obrony Narodowej mniejsze kompetencje w zakresie upoważniania poszczególnych członków kierownictwa resortu Obrony Narodowej do realizowania uprawnień osobistych jemu tylko przysługujących. Zważywszy jednak, że ustawa o Radzie Ministrów jest ustawą późniejszą nie ma przeszkód, by uprawnienia Ministra Obrony Narodowej, wynikające z art. 26 § 1 i 2 ustawy – Prawo o ustroju sądów wojskowych mógł z jego upoważnienia wykonywać zarówno sekretarz, jak i podsekretarz stanu (także, gdy minister jest obecny).

Do analizy pozostaje jeszcze pozycja kolejnego podmiotu wymienionego w przepisach określonych ustawą o urządzeniu Ministra Obrony Narodowej, mianowicie Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego. Jest on uprawniony, jako najwyższy pod względem pełnionej funkcji żołnierz w czynnej służbie wojskowej, do **dowodzenia** (podkreśl. SN) w imieniu Ministra Obrony Narodowej Siłami Zbrojnymi w czasie pokoju. W ramach tej bardzo szczególnej funkcji ustawodawca wyposażył go m.in. w uprawnienia do wydawania rozkazów personalnych o powołanie do zawodowej służby wojskowej kandydatów na stanowiska sędziów (art. 22a § 4 ustawy – Prawo o ustroju sądów wojskowych) i asesorów (art. 22a § 5 tej ustawy) oraz

aplikantów (art. 49 § 4 ustawy). Żadnych innych uprawnień w stosunku do osób kandydujących na stanowiska aplikanta, asesora i sędziego sądu wojskowego Szef Sztabu Generalnego nie posiada, w związku z tym nie wchodzi w zakres podmiotów, które mogłyby być upoważnione przez Ministra Obrony Narodowej do porozumiewania się z Ministrem Sprawiedliwości w przedmiocie delegowania sędziów do wykonywania czynności sędziowskich w innym sądzie.

Omówione unormowania jednoznacznie wskazują, że Minister Obrony Narodowej, uprawnienie wynikające z art. 26 § 1 i 2 ustawy – Prawo o ustroju sądów wojskowych powinien wykonywać osobiście. Może jednak w razie jego nieobecności wykonywać je sekretarz stanu lub wyznaczony podsekretarz stanu w ramach pełnomocnictw udzielonych przez ministra. Może on również upoważnić sekretarza stanu lub podsekretarza stanu do wykonywania tego uprawnienia w oparciu o przepis art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów.

Ponadto podkreślić należy z całą mocą, że współuczestniczenie Ministra Obrony Narodowej w delegowaniu sędziów sądów wojskowych do wykonywania czynności sędziowskich w innym sądzie nie jest czynnością z zakresu postępowania administracyjnego, przeto upoważnienie udzielone Dyrektorowi Departamentu Kadr i Szkolnictwa Wojskowego w oparciu o przepis art. 268a k.p.a. nie może dotyczyć tego osobistego przecież uprawnienia Ministra Obrony Narodowej i nie może być uznane za skuteczne. Stanowi bowiem zbyt daleko idące przeniesienie kompetencji, naruszające zasady zastępowania i upoważniania do realizacji uprawnień osobistych ministra, zawartych w omawianych wyżej ustawach o Radzie Ministrów oraz o urzędzie Ministra Obrony Narodowej, a nadto czyni wyłom w konstytucyjnym nakazie działania organów władzy publicznej na podstawie i w granicach prawa (art. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej).

Podsumowując, Dyrektor Departamentu Kadr i Szkolnictwa Wojskowego – mimo posiadania upoważnienia – nie może skutecznie realizować uprawnień Ministra Obrony Narodowej wynikających z przepisów art. 26 § 1 i 2 ustawy – Prawo o ustroju sądów wojskowych.

W zaistniałej sytuacji delegowanie mjr. Piotra W. – sędziego Wojskowego Sądu Garnizonowego w W. do pełnienia obowiązków sędziowskich w Wojskowym Sądzie Okręgowym w P. w okresie od dnia 1 kwietnia 2007 r. do dnia 31 marca 2008 r. było wadliwe, bo dokonane bez porozumienia z Ministrem Obrony Narodowej. Orzekanie przez tego sędziego w opisanych warunkach w Wojskowym Sądzie Okręgowym w P. powodować musi uznanie, że Sąd ten był nienależycie obsadzony, a więc stwierdzenie bezwzględnej przyczyny odwoławczej, wymienionej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., skutkującej uchyleniem zaskarżonego wyroku niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść orzeczenia.